

ARTE PLASTICE, DECORATIVE ȘI DESIGN FINE, DECORATIVE ARTS AND DESIGN

MODALITĂȚI DE EXPLORARE ȘI EXPRIMARE A PRACTICILOR ARTISTICE CONTEMPORANE PENTRU TINERII ARTIȘTI

WASY OF EXPLORING AND EXPRESSING CONTEMPORARY ARTISTIC PRACTICES FOR YOUNG ARTISTS

MIRELA ȘTEFĂNESCU¹,

doctor în arte vizuale, cercetător științific/cadru didactic asociat,
Institutul de Cercetare Multidisciplinară în Artă,
Universitatea Națională de Arte George Enescu, Iași, România

<https://orcid.org/0009-0006-8318-829X>

CZU 7.071.1-053.81:06.06

DOI <https://doi.org/10.55383/amtap.2024.1.14>

Articolul se concentrează în jurul unor proiecte expoziționale prin care tineri artiști, studenți sau absolvenți ai învățământului superior de artă sunt încurajați și stimulați să exploreze diverse mijloace de exprimare plastică, să experimenteze variate tehnici și formule artistice. Conectați la dinamica societății actuale, racordați la tendințele stilistice contemporane și interesați de noutățile din domeniul tehnologiei, tinerii artiști au un discurs plastic cât mai expresiv și dinamic, ce reflectă potențialul lor creativ.

Astfel, diverse instituții artistice individuale sau prin parteneriate le oferă multiple posibilități de a fi cât mai prezenți pe scena artistică și modalități de configurare a proiectelor artistice ca platforme de dezbateri și dialog, de dezvoltare intelectuală, emoțională, relațională și creativă. Proiectele expoziționale dedicate tinerilor artiști joacă un rol important în stimularea creativității, le dezvoltă anumite abilități și primesc opinii din partea criticilor, curatorilor și altor artiști.

Cuvinte-cheie: explorează, exprimare plastică, tendințe stilistice, creativ, parteneriat

This article is focused on exhibition projects that encourage and stimulate young artists, whether students or graduates of higher art education, to explore various means of plastic expression and to experiment with different techniques and artistic formulas. Connected to the dynamics of contemporary society, aligned with current stylistic trends, and interested in the latest advancements in technology, the young artists have a highly expressive and dynamic artistic discourse that reflects their creative potential.

Thus, various artistic institutions, either individually or through partnerships, offer them multiple opportunities to gain a stronger presence on the art scene and provide ways to configure the artistic projects as platforms for debate and dialogue, intellectual, emotional, relational, and creative development. Exhibition projects dedicated to young artists play an important role in stimulating creativity, develop their certain skills, and they receive valuable feedback from art critics, curators and other artists.

Keywords: explores, plastic expression, stylistic trends, creative, partnership

Introducere

Spre deosebire de arta tradițională, care este asociată unor stiluri și tehnici specifice, arta contemporană se caracterizează printr-o varietate largă de expresii artistice. Artiștii de astăzi sunt liberi să experimenteze diverse practici artistice, de la mediile tradiționale, precum pictura, sculptura și grafica, ceramica, la cele moderne, precum fotografia, filmul, performance și videoart, instalații sau artă digi-

¹ E-mail: mirela_stefanescu@yahoo.com

tală, prin care transpun o gamă largă de teme și concepte cu privire la problemele sociale, familiale, ideologice, ecologice, aspecte identitare sau ale condiției umane în societatea actuală.

Constatăm că artele interferează mereu cu noi tendințe de exprimare, demonstrând capacitatea de înnoire a artelor vizuale contemporane, astfel încât fenomenul interdisciplinarității reprezintă un factor integrator pentru găsirea soluțiilor eficiente într-o lume în continuă dezvoltare. Astfel, artiștii explorează cu mult interes deschiderile oferite de cultura contemporană, creând, prin fuziunea noilor tehnologii cu modalitățile de expresie artistice, noi perspective inovative. „Tehnologiile, care se dezvoltă într-un ritm amețitor, au devenit o miză economică și politică mondială de prim-plan, servesc ele însele drept suport pentru noi forme de artă axate și mai mult pe societate și pe mijloacele de comunicare în masă (arta sociologică, arta pe NET, muzee virtuale, rețele etc.)” [1 p. 9].

Arta vizuală contemporană este caracterizată de o diversitate extraordinară de stiluri, medii și perspective, artiștii explorând o gamă largă de tehnici, materiale neconvenționale, teme și idei. Astfel, arta contemporană poate fi provocatoare, împingând adesea granițele a ceea ce este considerat artă. Cu toate acestea, poate fi și frumos, și inspirator.

„Societatea contemporană este supusă numeroaselor transformări în plan social, economic, dar și în plan științific și artistic. Artele suportă inserția tuturor acestor factori, evoluând potrivit dinamicii tendințelor și orientărilor estetice contemporane. Astăzi actul de creație primește noi dimensiuni, noi valori (politice, culturale, estetice etc.), instituind un nou raport dintre ansamblul structurilor interioare și fenomenelor exterioare. În acest cadru al schimbărilor, artiștii vizuali au căutat mereu noi provocări, prin urmare, accentul s-a mutat, cu deosebire, pe aspecte experimentale, pe originalitate” [2 p. 222].

Cadrul de manifestare pentru tinerii artiști

Contextul actual al omenirii oferă o varietate de cadre de manifestare a practicilor artistice pentru generațiile de tineri artiști, studenți sau absolvenți. Astfel, un aspect important pe care Universitatea Națională de Arte *George Enescu* din Iași l-a dezvoltat pe parcursul anilor a fost realizarea de parteneriate educaționale și culturale, încurajând tinerii artiști să exploreze diverse oportunități și să aplice pentru proiecte expoziționale care se potrivesc cu interesele și practica lor artistică. În acest sens, parteneriatele reprezintă un instrument valoros care poate fi folosit pentru a sprijini artiștii, organizațiile artistice și publicul larg, oferind o serie de beneficii, inclusiv acces la resurse, sprijin profesional, oportunități de expunere și dezvoltare profesională.

Voi expune în continuare unele dintre cele mai importante evenimente expoziționale¹ ale studenților de la Facultatea de Arte Vizuale și Design din Iași, organizate recent în cadrul parteneriatelor pe care Universitatea Națională de Arte *George Enescu* din Iași le are cu Universitatea Națională de Arte din București, Uniunea Artiștilor Plastici din România, Filiala Iași și, mai nou, cu Primăria Comunei Sulița, județul Botoșani.

Manifestările și succesele artistice ale studenților de la Facultatea de Arte Vizuale și Design în viața culturală locală și națională sunt remarcabile atât prin cantitate, dar mai ales prin calitate. Studenții participă din plin la viața artistică ieșeană și nu numai prin proiecte și expoziții colective, precum și prin diverse forme de manifestări publice legate de viața culturală ieșeană. Coordonați de profesorii lor, studenții participă la expoziții colective din Iași, București, Cluj, Timișoara. Activitățile artistice realizate de cadrele didactice și studenții Facultății de Arte Vizuale și Design pe parcursul anilor, au contribuit eficient la confirmarea renumelui școlii ieșene de artă, conturând o evoluție consecventă a învățământului artistic superior.

Explorarea și experimentarea practicilor artistice contemporane

Primul proiect expozițional pe care îl voi prezenta este cel realizat anul acesta prin parteneriatul

¹ Fac referire la trei evenimente expoziționale pe care le-am organizat, le-am prezentat în calitate de critic de artă sau la care am fost membru în juriu.

încheiat în urmă cu mai mulți ani dintre Universitatea Națională de Arte George Enescu din Iași (UNAGE) și Universitatea Națională de Arte din București (UNArte), în colaborare cu Uniunea Artiștilor Plastici din România (UAPR) Filiala Iași. Astfel, în cadrul schimbului expozițional au fost exprimate viziunile practicilor artistice academice ale celor două instituții de învățământ artistic superior, ce pun accent pe libertatea exprimării artistice, gândirea creativă, studiul corpului uman, compoziție, cercetare și, nu în ultimul rând, pe continua îmbogățire a mijloacelor de exprimare plastică.

Studentții de la departamentele de grafică și sculptură din cadrul UNArte au deschis, în perioada 20-30 martie 2024, la Galeria Victoria a UAPR filiala Iași, expoziția *Conexiuni*, (**Figura 1** și **Figura 2**) care, în fapt, continuă seria evenimentelor artistice desfășurate în cadrul parteneriatului dintre cele două instituții, un parteneriat ce stimulează noi conexiuni educaționale, umane și creative. Lucrările selectate pentru această expoziție de către coordonatorii Elena Dumitrescu, dr., lector univ., Ovidiu Croitoru, dr., conf. univ., Dumitru Cojocaru dr., lector univ. sunt integrate atât la nivelul tehnicilor și materialelor folosite, dar și la nivel conceptual într-o narațiune dedicată lumii în care trăim, reflectând talentul, creativitatea, sensibilitatea, dorința de exprimare plastică a frământărilor și trăirilor emoționale ale fiecărui student în parte. În fapt, expoziția proiectează modul în care tinerii artiști percep și recompun creativ realitatea pe care o trăiesc.

Figura 1. Afișul expoziției *Conexiuni* **Figura 2.** Imagine de la vernisajul expoziției *Conexiuni*, Iași

Sursa: Arhiva personală

În paralel, coordonatorii și studenții de la specializările grafică și sculptură de la Facultatea de Arte Vizuale și Design din Iași selectau lucrările (lucrări de semestru, lucrări de licență sau proiecte de disertație) care urmau să fie expuse la UNAGaleria București, în perioada 1-13 aprilie 2024 (**Figura 3** și **Figura 4**). Astfel, expoziția studenților ieșeni *Conexiuni 2/24* sintetizează teme, tehnici și stiluri variate, în care sunt abordate o serie de subiecte care îi preocupă pe tinerii artiști, precum: aspecte sociale, identitare, interogații personale, fiecare compoziție având un puternic mesaj ancorat în realitate. În acest sens, expoziția coordonată de Mircea Ștefănescu, dr., conf. univ., Cezarina Caloian, dr., conf. univ. și Andrei-Alexandru Pantea, dr., lector univ. proiectează o imagine de ansamblu definită de pluralitatea stilistică și tematică, dar unitară, în aceeași măsură, prin energia și mesajul pe care le transmite.

Aceste două expoziții de la Iași și de la București, în care grafica și sculptura se îmbină compozițional și dinamic conturează un fermecător dialog al creativității. De altfel, cele două expoziții reflectă potențialul creator al unei generații de tineri artiști care explorează zonele lor de interes, racordate la societatea actuală. „Cele două direcții în care se îndreaptă arta contemporană inovator tradițională cu căutările, temerare în esența lor, și acceptând experimentul ca pe o provocare a contemporaneității, modelate de spiritul modernist, sunt toposul experienței sociale și individuale (ca un *loc* privilegiat al socialului) și limbajul” [3 p. 176].

Figura 3. Afişul expoziției *Conexiuni2/24*

Sursa: Arhiva personală

Figura 4. Imagine de la vernisajul expoziției *Conexiuni2/24*

Un al doilea proiect expozițional de amploare, organizat prin strânsa colaborare dintre Universitatea Națională de Arte *George Enescu* și Uniunea Artiștilor Plastici din România filiala Iași, ce oferă tinerilor artiști, studenți sau absolvenți posibilitatea exprimării plastice, libertatea de a fi creativi, de a se implica și a fi cât mai prezenți pe scena artistică este expoziția *Atelier 35*¹, privită ca o platformă de dezbateră și dialog, de dezvoltare emoțională, relațională și creativă. „Fiind o manifestare artistică de anvergură încă din anii '60, (...) *Atelier 35* a avut relevanța sa în epocă, dar mai pregnant în prezent, ca o formă instituționalizată de încadrare pe criteriul calității a tinerei generații de artiști. Oportunitatea proiectului vine în raport cu prioritățile comunității, conturându-se din ce în ce mai puternic ca o punte între diferitele instituții de învățământ artistic, între diversitatea de tendințe și tehnici și, nu în ultimul rând, între artiști și public” [4].

Ca membru al juriului, pot spune că expoziția *Atelier 35* de anul acesta, care a cuprins 155 de lucrări de la toate specializările artelor vizuale, oferă o perspectivă a diversității stilistice, a posibilităților și soluțiilor tehnice, tematice și estetice contemporane, o adevărată hartă a creativității, astfel încât lucrările transpun creativitatea, vibrația și energia unei generații de tineri artiști, care sunt conectați la noutățile din domeniul tehnologiei și a tendințelor artistice actuale. „În acest sens, simbioza dintre artă și știință ne oferă o imagine de ansamblu asupra proceselor mentale ale inovației, care constituie cheia de dezvoltare și potențare a creativității” [5 p. 317].

Figura 5. Afişul și imagini de la expoziția *Atelier 35*

Sursa: UAPR, filiala Iași

¹ Expoziția *Atelier 35* este un proiect susținut de Primăria Municipiului Iași și organizat de UAPR filiala Iași în parteneriat cu UNAGE și alte instituții de cultură din Iași.

Tinerii artiști au un potențial creativ enorm de a contribui la evoluția artei contemporane. Este important ca ei să fie perseverenți, să învețe continuu, să experimenteze diverse mijloace de exprimare plastică, să abordeze cu îndrăzneală variate tehnici, să exploreze modalități de transpunere, astfel vor reuși să-și găsească propriul traseu artistic. „Creativitatea umană nu răsare din neant. Învățăm din experiența noastră și din materia primă din jurul nostru pentru a remodela lumea” [6 p. 46].

Un alt mijloc prin care studenții de la Facultatea de Arte Vizuale și Design au reușit să-și valorifice potențialul creativ, să experimenteze într-un cadru non-formal, să relaționeze și să-și cunoască mai bine colegii îl reprezintă taberele de creație. Astfel, în cadrul unui recent parteneriat încheiat între Universitatea Națională de Arte *George Enescu* din Iași și Primăria Comunei Sulița, județul Botoșani, în perioada 10-20 iulie 2023, s-a desfășurat în zona Complexului turistic Poienița Agrotur din Comuna Sulița prima ediție a Taberei de creație, concepută în coordonatele procesului educațional artistic universitar și dedicată studenților de la specializările pictură și sculptură de la Facultatea de Arte Vizuale și Design. Mai mult, lucrările realizate de studenți în Tabăra de creație au fost prezentate publicului în cadrul vernisajului care a avut loc în data de 20 iulie 2023, la Primăria Comunei Sulița.

Figura 6. Afișul și imagini de la expoziția Taberei de creație de la Sulița

Sursa: Arhiva personală

Studenții și-au dorit să iasă din formalismul atelierului și să lucreze în aer liber, să surprindă și să imprime în note autentice spiritul și frumusețile locului, fiecare, desigur, cu mijloacele de exprimare proprii. De fapt, mizând pe încărcătura mesajului pe care-l transmit, compozițiile realizate, fragmente din propriul univers creativ sugerează o reconectare cu natura, o căutare a echilibrului în viață.

Concluzii

Putem afirma că tinerii artiști simt nevoia de comunicare cu publicul încă din facultate sau chiar din liceu prin prezența lor activă în spațiile diferite galerii de artă convenționale și neconvenționale. Un merit semnificativ îl au cadrele didactice care îi încurajează, îi îndrumă pe studenți să-și contureze propriul demers artistic.

Sperăm ca aceste proiecte expoziționale să îi inspire pe tinerii artiști, să găsească prin parteneriatele pe care le realizăm noi modalități de a-și prezenta lucrările în fața publicului, de relaționare, să-și cunoască colegii de la alte universități de arte din țară, deoarece un „element important în amplificarea creativității îl reprezintă factorul social. Oamenii sunt ființe sociabile, creează legături unii cu alții și își împărtășesc idei. Într-o notă generală, creativitatea presupune un laborios proces cerebral, în care sunt antrenate toate cunoștințele și experiențele acumulate, accentuate de permanenta interacțiune dintre oameni” [5 p. 317].

Universitatea Națională de Arte *George Enescu* și Institutul de Cercetare Multidisciplinară în arte unde activez ca cercetător sunt deschise spre noi parteneriate pentru studenți, oferindu-le oportunități prin care să experimenteze variate tehnici, materiale neconvenționale, să exploreze teme și concepte diverse, în călătoria lor de definire a propriului limbaj plastic.

Referințe bibliografice

1. MEREDIEU, F. de. *Arta și noile tehnologii*, București: Enciclopedia Rao, 2005. ISBN 9789737170019.
2. ȘTEFĂNESCU, M. The relevance of art criticism in aesthetic reception of artworks. In: *Review of artistic education*. 2022, nr. 1 (24), pp. 222–229. ISSN 2501-238X.
3. TITU, A. *Experimentul în arta românească după 1960*. București: Meridiane, 2003. ISBN 9789733304845.
4. BILAȘEVȘCHI, M. Atelier 35 [online]. In: *Casa de Cultură „Mihai Ursachi”* [site]. 12 apr. 2021 [accesat 10 mar. 2024]. Disponibil: <https://www.culturacopou.ro/expozitii/atelier-35/>
5. BĂLĂIȚĂ, A., ȘTEFĂNESCU, M., FĂRCĂȘEL, L. Creativity and neural connections in the process of artistic creation. In: *Review of Artistic Education*. 2024, no. 27/28, pp. 317–325. ISSN 2501-238X.
6. EAGLEMAN, D., BRANDT, A. *Specia rebelă: Despre creativitatea oamenilor și despre modul în care ea schimbă lumea*. București: Humanitas, 2020. ISBN 978-973-50-6932-2.

1 E-mail: vvkarpoff@ukr.net